

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport
T.a.v. minister B.J. Bruins
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

Catharijnesingel 47
3511 GC Utrecht
t (030) 232 24 07
info@nvo.nl
www.nvo.nl

Datum : 9 januari 2020
Ref. : MP/dm/2001010
Betreft : Aanvraag bekostigde opleidingsplaatsen orthopedagoog-generalist

Hooggeachte heer Bruins,

Hierbij doet de Nederlandse vereniging van pedagogen en onderwijskundigen (NVO) een aanvraag voor bekostiging van opleidingsplaatsen orthopedagoog-generalist. Het beroep orthopedagoog-generalist is met ingang van 1 januari 2020 jl. opgenomen in de Wet BIG. Het Opleidingsbesluit orthopedagoog-generalist, dat o.a. de aanwijzing van de opleidingen regelt, is eveneens op die datum van kracht geworden. Uit de opname in de Wet BIG blijkt dat het parlement het beroep van belang acht voor de zorgverlening. De NVO realiseert zich overigens dat opname in de Wet BIG niet vanzelfsprekend leidt tot bekostigde opleidingsplaatsen en omgekeerd, dat bekostiging van opleidingsplaatsen ook los kan staan van opname in de Wet BIG.

De NVO realiseert zich dat de grondslag voor beschikbaarheidsbijdragen voor (medische) opleidingsplaatsen voortkomt uit de marktwerking in de gezondheidszorg en is geregeld via de Wet marktordening gezondheidszorg. Er zijn opleidingen waarvoor geen beschikbaarheidsbijdrage mogelijk is, maar wel een subsidieregeling bestaat. Dit is o.a. het geval voor opleidingsplaatsen jeugd-ggz. Als het nodig is om, ofwel voor de ene ofwel voor de andere variant, een wijziging aan te brengen in de Wet marktwerking gezondheidszorg, dan verzoekt de NVO u om die wijziging te realiseren.

De NVO licht haar verzoek graag toe met een beschrijving van de huidige opleidingssystematiek met indicaties die zij heeft over de behoefte op de arbeidsmarkt aan orthopedagogen-generalist en over keuzes die praktijkopleidingsinstellingen, soms noodgedwongen, maken. Helaas bestaat er geen betrouwbare arbeidsmarktanalyse voor de behoefte aan deze professionals; het Capaciteitsorgaan verricht deze onderzoeken uitsluitend voor opleidingen die al een beschikbaarheidsbijdrage kennen en uitsluitend in opdracht van de minister van VWS. De NVO kan wel een en ander afleiden uit politieke en maatschappelijke ontwikkelingen en illustreert die in deze aanvraag met citaten van enkele werkgevers en een praktijkopleider van de gz-opleiding.

Opleidingsystematiek en toetsing van praktijkopleidingsplaatsen

De opleiding is, net als de opleiding gezondheidszorgpsycholoog en de opleiding psychotherapeut, een duale opleiding met een integratieve opzet. De opleiding bestaat uit theoretisch onderwijs, onderricht in de praktijk, begeleid door geregistreerde werkbegeleiders en supervisie.

De opleidingsinstellingen toetsen de praktijkopleidingsplaatsen op kwaliteit op grond van een gezamenlijk opgestelde regeling. De systematiek is identiek aan die voor praktijkopleidingsinstellingen gezondheidszorgpsycholoog en psychotherapeut en is gebaseerd op onderlinge afspraken tussen de drie huidige opleidingsinstellingen die de opleiding tot orthopedagoog-generalist aanbieden.

De betreffende opleidingsinstellingen hebben bij het ministerie van VWS inmiddels een verzoek tot aanwijzing door de minister ingediend.

Signalen over behoefte op de arbeidsmarkt

Zoals gezegd zijn er politieke en maatschappelijke ontwikkelingen die de behoefte aan orthopedagogen-generalist manifesteren en onderstrepen.

Sinds de opleiding orthopedagoog-generalist bestaat, leveren de opleidingsinstellingen jaarlijks circa 100 postmaster opgeleide beroepsbeoefenaars af. Een overzicht van de in- en uitstroomgegevens van de drie huidige opleidingen vindt u in de bijlage. De opname van het beroep in de Wet BIG leidt tot een aanzienlijke toename van de instroom, maar ook nu nog laten werkgevers weten dat zij, hoewel zij er de voorkeur aan geven dat hun medewerkers een opleiding tot orthopedagoog-generalist volgen, daar toch van afzien omdat opleidingsplaatsen voor andere beroepsgroepen zijn gesubsidieerd.

Gediplomeerde orthopedagogen-generalist worden gretig door de diverse werkvelden opgenomen. Sterker nog, de NVO verneemt uit alle werkvelden dat het, alle pogingen ten spijt, niet lukt om orthopedagogen-generalist aan te trekken. In het onderwijs is behoefte aan de beroepsgroep voor het realiseren van passend onderwijs (ondersteuning aan leerlingen die dat nodig hebben, advisering over verwijzing naar het (voortgezet) speciaal onderwijs en voorkomen van thuiszittende leerlingen);

- In de jeugdhulp is behoefte aan hoogwaardige professionals bij het (vroegtijdig) bepalen welke zorg nodig is, aan gekwalificeerde professionals die diagnoses en behandeling uitvoeren, aan inhoudelijke coördinatie en sturing van zorgverleners en aan wetenschappelijke kennis bij (ingrijpende) besluitvorming over kinderen en hun ouders. Dat geldt des te meer voor jeugdbescherming en gesloten jeugdhulp.
- In de gehandicapten- en ouderenzorg werd met ingang van 1 januari jl. de Wet zorg en dwang van kracht; deze wet introduceert nieuwe functies, zoals de Wzd-functionaris, de extern deskundige en de zorgverantwoordelijke. Nog onbekend is wat dit betekent voor de vraag naar postmaster opgeleide professionals; op het terrein van de gehandicaptenzorg is er per definitie behoefte aan een arbeidsmarkttraming;
- In de ggz is er behoefte aan regiebehandelaren voor jongeren die de leeftijdsgrens van 18+ overschrijden, voor ouders die kampen met psychisch leed dat doorwerkt in het opvoedingsvermogen en voor mensen met een licht verstandelijke beperking die tevens kampen met psychische problemen.

Keuzes van praktijkopleidingsinstellingen

Op dit moment financieren werkgevers of opleidingen zelf de opleiding tot orthopedagoog-generalist. De vraag of dit tot voldoende orthopedagogen-generalist leidt kan zoals gezegd uitsluitend indicatief worden beantwoord.

Er is een aantal redenen waardoor het volume in de afgelopen jaren mogelijk achter is gebleven bij de vraag:

'Zij (werkgevers/praktijkopleidingsinstellingen) leiden nu ook nog geen OG-ers op, terwijl ze dat wel zouden willen, omdat ze daarvoor geen geld hebben en de GZ opleidingsplaatsen wel gesubsidieerd zijn.'

P-opleider

- De opleiding heeft concurrentie van het feit dat aanpalende beroepen wel bekostigde opleidingsplaatsen kennen; zeker in de (jeugd)ggz, een segment van de jeugdhulp, en in de gehandicaptenzorg kiezen werkgevers daarom regelmatig voor een opleiding tot gezondheidszorgpsycholoog, terwijl die tot een orthopedagoog-generalist beter bij hun zorgaanbod past;

'We leiden nu nog geen OG-ers op, terwijl we dat wel zouden willen vanwege de meerwaarde voor de zorg aan onze doelgroep. Echter is dat nu niet mogelijk, omdat er daarvoor geen financiële middelen zijn en de gz-opleidingsplaatsen daartegenover wel gesubsidieerd zijn. Als dit gelijk getrokken zou worden, zouden we zeker gaan opleiden tot OG.'

Directeur behandelen zaken, instelling jeugd-ggz

- Zowel de jeugdhulp als de gehandicaptenzorg kampen daarbovenop met het probleem dat gezondheidszorgpsychologen die via een bekostigde opleidingsplaats zijn opgeleid, na hun opleiding vaak uitstromen naar de ggz-18+. Orthopedagogen-generalist kiezen vaak intrinsiek en bewust voor deze sectoren, maar hen opleiden kost organisaties geld dat ten koste gaat van zorg;

'(...) Vanuit kwaliteit van de zorg en gevraagde expertise in de coaching van teams en jeugdprofessionals is het opleiden tot orthopedagoog-generalist een goede complementaire professionaliseringsaanvulling naast het opleiden tot GZ-psycholoog.'

De praktijk laat echter zien dat bedrijfsvoering binnen het jeugdveld weinig ruimte laat voor de financiering van professionalisering (waaronder opleiden), waarbij financiële middelen wel beschikbaar worden gesteld aan de andere postacademische opleidingen; dit beïnvloedt de keuze in opleidingsmogelijkheden ten nadele van de opleiding tot orthopedagoog-generalist. Men zou graag zien dat het speelveld gelijk getrokken wordt, zodat op basis van inhoud en kwaliteit gekozen kan worden voor het opleiden tot een BIG-beroep en de mogelijkheid ontstaat om meer OG op te gaan leiden.'

Grote landelijke organisatie voor jeugdhulp

- De jeugdhulp kent grote financiële problemen; in de tarieven die gemeentes vergoeden is opleiding vaak niet meegenomen. Hoewel er zeker behoefte lijkt te zijn aan orthopedagogen-generalist is deze sector sterk ondervertegenwoordigd in de cohorten die momenteel de opleiding volgen;
- In het onderwijs is het fenomeen bekostigde opleidingsplaatsen (nog) onbekend. Voor het verbeteren van zorg in onderwijs en daarmee preventie op tal van terreinen, zouden bekostigde opleidingsplaatsen een belangrijke stimulans kunnen zijn.

Uiteraard geeft de NVO graag nadere toelichting op dit verzoek en op de beschreven ontwikkelingen in het veld. Uw reactie zien wij met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,
Namens het bestuur van de NVO,

Drs. Marlies Post
Directeur NVO

Bijlage: 1

C.c. de heer F. Krapels (directie Patiënt en Zorgordening (PZo))

Bijlage

Jaar	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2025 (verwachting)
Instroom # deelnemers PDBO Randstad locatie Leiden + Amsterdam					28	23	25	19	14	24	?	100
Instroom # deelnemers RINO Zuid OG ZON, locatie Eindhoven + Nijmegen (vanaf 2019)	18	17	18	17	18	17	18	19	18	33	42	125
Instroom # deelnemers PPO Groningen	18	35	19	30	18	18	19	37	20	0	36	4x zoveel

Toelichting:

De opleiding orthopedagoog-generalist bestaat vanaf 2010 in Eindhoven en in Groningen. Vanaf 2014 ook in Leiden/Amsterdam. Deze tabel geeft het aantal instromende deelnemers per jaar weer.

indiv	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	okt	nov	dec	
2018	6	12	11	11	8	9	8	4	4	9	6	10
2019	13	11	6	6	7	15	24	17	22	28	31	64

Toelichting:

Tot 31 december 2019 konden orthopedagogen ook via een individuele route de opleiding tot orthopedagoog-generalist volgen. De laatste jaren leidde de voorgenomen opname van het beroep in de Wet BIG tot een toename van het aantal aanmeldingen daarvoor. De betreffende opleidingen hebben tot 1 januari 2023 om hun opleiding af te maken. Daarna bestaat het individuele opleidingstraject niet meer.